

nou vazbou na trh práce. V rámci všech uvedených opatření OECD zdůrazňuje zaměření na podporu znevýhodněných škol a žáků, neboť tyto jsou vystaveny většímu riziku školního neúspěchu.

Na úrovni škol OECD doporučuje zajistit efektivní strategie školní výuky a stanovit priority spolupráce škol s rodiči a komunitami. Škola má vytvářet stimulační atmosféru a prostředí, které bude podporovat vzdělávání.

Znevýhodněné školy čelí většímu riziku problémového chování a narušování výuky nevhodným chováním žáků. Učitelé častěji řeší disciplinární problémy a mají pak méně času na výuku. Žáci mají tendenci jednat podle obrazu školy, neudržované prostory jsou signálem nízké morálky. Stimulace žáků je velmi důležitá pro vytváření atmosféry školy. Pokud žáci vnímají podporu ze strany učitelů, více se snaží být úspěšní.

Proto se doporučují opatření, která mají za cíl motivovat žáky a udržet dobré klima ve škole, rozvíjet prevenci výskytu násilí ve školách. Škola má identifikovat ohrožené žáky (absence, kázeňské problémy, neúspěch ve škole) a včas na tyto žáky působit, využívat poradenství a mentoring pro hladký přechod na další stupně vzdělávání, přizpůsobit organizaci výuky žákům s rozdílným sociálně-ekonomickým zázemím, nahradit nízkou kvalitu mimoškolního zázemí žáků a dodatečný čas věnovat znevýhodněným žákům (např. mimoškolní a prázdninové programy, studijní podpora, snídaňové kluby), zřizovat menší třídy a menší školy (lze lépe navodit individuální přístup a lepší vztahy mezi žáky a učiteli).

Jaká je situace v ČR v dané oblasti a jak ji hodnotí odborná veřejnost

ČR je jednou ze zemí s velmi nízkým podílem dospělých, kteří nedokončili alespoň SV (6 %). Pouze 4 % žáků opakuje ročník v průběhu vzdělávání. Tento pozitivní fakt je dán zákonným omezením, které neumožňuje opakovat více než jednou v průběhu jednoho stupně vzdělání.¹

Hodnocení, které je experty OECD považováno za silný motivační nástroj pro zlepšování výsledků, není v ČR učiteli a řediteli škol takto jednoznačně vnímáno. Hodnocení žáků v českých školách je zpravidla vytýkáno, že se příliš orientuje na nedostatky a chyby žáků. Školy málo poskytují formativní zpětnou vazbu, nehodnotí žáky podle toho, co umí, čeho dosáhli a v čem se zlepšili. Vytrácí se motivace pochvalou, která je nejdůležitější právě u nejslabších žáků s nízkým sebevědomím a nízkou úrovní dovedností. Skutečně motivující hodnocení by mělo dokázat ocenit i nejslabší žáky při minimálním úspěchu (ČŠI, 2013c).

ČR má k dispozici vlastní studie, které poskytují dostatek důkazů o vysokém vlivu socioekonomického zázemí dětí na jejich vzdělávací ambice a motivace k dokončení vzdělání. Motivace k získání a k dokončení co nejvyššího vzdělání je vždy do značné míry ovlivněna rodinným zázemím. Srovnávací analýzy provedené na výzkumech patnáctiletých žáků prokázaly, že Česká republika patří v rámci zemí OECD k zemím s největším vlivem sociálního původu na vzdělanostní aspirace.

Sociologové Gabal a Víšek ve své studii *Východiska strategie boje proti sociálnímu vyloučení* upozornili na následující fakta: „Transformační vývoj české ekonomiky od nekvalifikovaných manuálních profesí k vyšším nárokům právě na vzdělání a kvalifikaci rapidně zhoršuje šance nekvalifikovaných Romů uspět na pracovním trhu. Nedostatečné vzdělání se netýká pouze kvalifikace a schopnosti obstat na pracovním trhu, ale rovněž elementární gramotnosti a tím i schopnosti vstoupit do rekvalifikačního procesu“ (Gabal a Víšek, 2010).

¹ Do této statistiky se nezapočítávají odklady, respektive opakování ročníku v předškolním vzdělávání, které by výrazně zvýšilo podíl opakujících.